

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 16.06.2023

Dokumentet är daterat: 16.06.2023

The document is dated: 16.06.2023

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Anni-Pauliina Kurki

Pvm / Datum / Date: 16.06.2023

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 16.06.2023

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Jakelun mukaan

Sähkötoimitusten mittaus ja mittaustietojen arviointi

Energiaviraston toimivalta

Energiaviraston (jäljempänä myös virasto) tehtävänä on sähkömarkkinalain (588/2013) 106 §:n mukaan valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013; valvontalaki).

Valvontalain 6 §:n 2 kohdan mukaan Energiaviraston tehtävänä on varmistaa, että sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijat sekä muut sähkö- ja maakaasualan yritykset noudattavat kansallisesta ja unionin lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 1 §:n 1 momentin mukaan lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 1 kohdan mukaan sähköverkolla tarkoitetaan toisiinsa liitettyistä sähköjohdoista, sähköasemista sekä sähköverkon käyttöä ja sähköverkko-palveluiden tuottamista palvelevista muista sähkölaitteista ja sähkölaitteistoista, järjestelmistä ja ohjelmistoista muodostettua kokonaisuutta, joka on tarkoitettu sähkön siirtoon tai jakeluun.

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 19 §:n mukaan verkonhaltijan tulee riittävän hyvälaatuisen sähkön saannin turvaamiseksi verkkonsa käyttäjille ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin sähköverkkojen toiminnalle säädettyjen vaatimusten ja verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti.

Sähkömarkkinalain 22 §:n 1 momentin mukaan verkonhaltijan on järjestettävä sähköverkossaan taseselvityksen ja laskutuksen perustana oleva sähköntoimitusten mittaustietojen rekisteröinti ja ilmoittaminen sähkömarkkinoiden osapuolille. Pykälän 3 momentin mukaan verkonhaltijan on mittauspalvelua järjestäessään pyrittävä edistämään verkon käyttäjien tehokasta ja säästäväistä sähkönkäyttöä sekä sähkönkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntämistä.

Sähkömarkkinalain 57 §:n mukaan jakeluverkonhaltijan jakeluverkon käyttäjien laskutus on suoritettava tosiasiallisen kulutuksen perusteella vähintään neljä kertaa vuodessa. Muun kuin tuntimittauslaitteiston osalta laskutus voi perustua loppukäyttäjän tekemään mittauslaitteiston luentaan. Laskutus saa kuitenkin perustua arvioituun kulutukseen tai kiinteään määrään silloin, kun laskutus perustuu loppukäyttäjän lukemaan mittauslaitteistoon eikä tämä ole ilmoittanut mittarilukemaa kysymyksessä olevalta laskutuskaudelta tai jos käyttöpaikkaa ei ole varustettu mittauslaitteistolla. Laskutus saa perustua arvioituun kulutukseen myös, jos sähköä ei ole voitu mitata mittauslaitteiston vikaantumisen vuoksi tai jos mittauksiedot eivät ole saatavilla etäluettavan mittauslaitteiston tiedonsiirtohäiriön vuoksi.

Sähkömarkkinalain 75 e §:n mukaan verkonhaltijan on luovutettava loppukäyttäjälle ja sähköntuottajalle tai näiden nimeämälle taholle jäljennös loppukäyttäjän tai sähköntuottajan omaa sähkönkäyttöä ja sähköntuotantoa koskevista mittaus- ja kulutustiedoista, jotka verkonhaltija on kerännyt sähkönkäyttöpaikan mittauslaitteistosta. Tiedot on luovutettava koneluettavassa ja helposti muokattavassa vakiotietomuodossa sähkönkäyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti.

Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta (767/2021; mittausasetus)

Mittausasetuksen 4 luvun 6 §:n mukaan jakeluverkonhaltijan, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa, on ilmoitettava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle taseselvitystä varten jakeluverkonhaltijan tuntimittauksen ja varttimittauksen piirissä olevat sekä tyyppikuormituskäyrämenettelyn mukaisesti lasketut sähköntoimitukset mittausalueellaan sähkönkäyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti.

Mittausasetuksen 6 luvun 8 §:n mukaan sähkönkäyttöpaikan tuntimittauslaitteisto on luettava vähintään kerran vuorokaudessa.

Mittausasetuksen 6 luvun 10 §:n mukaan jakeluverkonhaltijan on oikeus arvioida sähkönkäyttöpaikan sähkönkulutus aikaisempaan sähkönkulutukseen perustuen, jos

- 1) sähköä ei ole voitu mitata mittauslaitteiston vikaantumisen vuoksi;
- 2) mittauksiedot eivät ole saatavilla etäluettavan mittauslaitteiston tiedonsiirtohäiriön vuoksi;
- 3) mittauslaitteiston luenta kuuluu loppukäyttäjän vastuulle, eikä tämä ole ilmoittanut mittarilukemaa kysymyksessä olevalta laskutuskaudelta;
- 4) mittauslaitteisto on sijoitettu paikkaan, johon verkonhaltijalla ei ole pääsyä, eikä loppukäyttäjä ole toimittanut verkonhaltijan asettamassa kohtuullisessa määräajassa lukemaa verkonhaltijan sitä häneltä tiedusteltua

Jakeluverkonhaltijan on julkaistava selvitys menetelmästä, jota se soveltaa sähkönkäyttöpaikan sähkönkulutuksen arvioinnissa

Mittausasetuksen 6 luvun 11 §:n mukaan verkonhaltija voi sopia sähkönkäyttäjän ja -toimittajan kanssa mittauslaitteistojen luennasta asetuksessa säädettyä täydentävästi.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus sähkökaupassa ja sähköntoimitusten selvityksessä noudatettavasta tiedonvaihdosta (839/2021)

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen 3 luvun 11 §:n mukaan jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava valtioneuvoston asetuksen 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetut tiedot mittausalueensa osalta sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle seuraavasti:

- 1) alustavat tiedot toimituksista toimituspäivää seuraavana päivänä kello 24 mennessä;
- 2) lopulliset tiedot toimituksista toimituspäivää seuraavana 11 päivänä kello 24 mennessä.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu mittaustieto ei ole saatavilla, on tieto ilmoitettava jakeluverkonhaltijan arvion perusteella viiden päivän kuluessa ajankohdasta, jolta mittaustieto puuttuu.

Sähköntoimitusten mittauksessa ilmenneet ongelmat

Energiavirasto on havainnut ongelmia jakeluverkonhaltijoiden sähköntoimitusten mittauksessa, sillä virastoon on saapunut useita yhteydenottoja jakeluverkonhaltijoiden asiakkailta asiaa koskien. Yhteydenotoissa toistuvat epäselvyydet siitä, mihin sähköntoimitusten mittauksen arviointi perustuu sekä se, kuinka kauan mittaus voi perustua arvioon, kun huomioidaan mittausasetuksen 6 luvun 8 §:ssä säädetty. Energiavirasto on selvityksissään havainnut merkittäviä eroja sen suhteen, miten jakeluverkonhaltijat ryhtyvät toimenpiteisiin tilanteissa, joissa mittariin ei ole saatu yhteyttä tiedonsiirtohäiriön tai mittalaitteen muun ongelman vuoksi. Virasto katsoo tämän vuoksi välttämättömäksi ohjata jakeluverkonhaltijoita sähköntoimitusten mittauksista koskevan lainsäädännön tulkinnasta.

Energiaviraston näkemys sähköntoimitusten mittauksen arvioinnista ja jakeluverkonhaltijalta edellytettävistä toimenpiteistä

Edellä esitetyn mukaisesti sähkömarkkinalainsäädäntö mahdollistaa sähköntoimitusten mittauksen arvioinnin edeltävään kulutukseen perustuen erikseen säännellyissä tilanteissa. Myös laskutus voi perustua sanottuun arvioon. Energiavirasto kuitenkin katsoo, että arviointia on lainsäädännön perusteella pidettävä tilapäisenä poikkeuksena, jonka keston ei tulisi muodostua asiakkaan kannalta kohtuuttomaksi.

Energiaviraston näkemyksen mukaan asiakkaalla tulee lähtökohtaisesti olla käytävissä sähkönkäyttöpaikkansa mittarilta luetut tiedot, siten kuin sähkömarkkinalaissa säädetään. Näin ollen jakeluverkonhaltijan tulee ratkaista mittauksessa ilmenneet ongelmat ilman aiheutonta viivytystä. Käytännössä jakeluverkonhaltijan

on siten ryhdyttävä toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, mistä sähkötoimitusten mittauksen ongelmat johtuvat ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ongelman ratkaisemiseksi. Mikäli esimerkiksi useista yrityksistä huolimatta mittariin ei saada yhteyttä, tulee verkonhaltijan muilla keinoin tai yhteistyössä asiakkaan kanssa pyrkiä varmistamaan sähkömittarin todelliset kulutuslukemat ajalta, jolta mittaustietoa ei ole saatu luettua.

Energiavirasto katsoo kohtuulliseksi, että jakeluverkonhaltija ryhtyy toimenpiteisiin mittarin luentaongelmien selvittämiseksi viipymättä ja viimeistään työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen 3 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetyn arviointivelvollisuuden puitteissa, sillä jakeluverkonhaltijan on katsottava tulleen tietoiseksi mittauksessa ilmenneestä häiriöstä viimeistään viiden päivän kuluessa asetuksessa säädetystä johtuen.¹ Virasto toteaa olevan selvää, ettei itse ongelma kuitenkaan välttämättä ratkea sanotussa ajassa, vaan jakeluverkonhaltijan tultua tietoiseksi ongelmasta, tulee sen viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin, jotka tähtäävät asian selvittämiseen ja lopulta korjaamiseen, esimerkiksi varaamalla huoltokäynti mittarille tai olemalla yhteydessä asiakkaaseen. Asian selvittämisen ei siten kuulu olla vain asiakkaan oman aktiivisuuden varassa. Energiavirasto toteaa tässä yhteydessä, että jakeluverkonhaltijalta voidaan odottaa omatoimista ja riittävän aktiivista tiedottamista häiriötilanteissa, ja viime kädessä vastaamista asiakkaan tiedusteluihin kulutuksen arviointia koskien asianmukaisessa ajassa. Virasto muistuttaa, että jakeluverkonhaltijan on mittausasetuksen 6 luvun 10 §:n vaatimuksen mukaisesti myös julkaistava selvitys menetelmästä, jota se soveltaa sähkönkäyttöpaikan sähkökulutuksen arvioinnissa.

Koska sähkömarkkinalainsäädännön pääsääntönä on tosiasialliseen kulutukseen perustuva mittaus, ja edelleen lainsäädännöstä johtuu, että verkonhaltijan on mittauspalvelua järjestäessään pyrittävä edistämään verkon käyttäjien tehokasta ja säästäväistä sähkönkäyttöä sekä sähkönkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntämistä, Energiavirasto katsoo, että viime kädessä jakeluverkonhaltijan tulee pyrkiä siihen, että ajantasaiset kulutustiedot käydään lukemassa manuaalisesti sähkönkäyttöpaikan mittarilta sen muistikapasiteetin puitteissa tilanteissa, joissa etäluentayhteyttä ei saada kohtuullisessa ajassa palautettua ja siten ajantasaisten kulutustietojen saaminen mittarilta jälkikäteen ei ole enää etäluennan kautta mahdollista. Vain riittävän ajoissa toimenpiteisiin ryhtymällä jakeluverkonhaltija voidaan katsoa toimivan 19 §:ssä säädetyn kehittämisvelvollisuuden vaatimalla tavalla, sillä todelliseen kulutukseen perustuvien mittaustietojen saatavuuden on katsottava lukeutuvan verkon käyttäjien kohtuullisiin tarpeisiin. Virasto huomauttaa, että esimerkiksi tuntihinnoitellun pörssisähkösopimuksen asiakkaan kannalta kohtuullisena on pidettävä mahdollisuutta saada laskutuksensa jälkikäteen korjattua todelliseen kulutukseen perustuen ja hyötyä esimerkiksi sähkönsäästötoimenpiteistä, mikä on mahdollista vain tilanteessa, jossa sähkönkäyttöpaikan todelliseen kulutukseen perustuvat ajantasaiset tiedot on saatu talteen. Kumulatiiviseen lukemaan perustuvaa arvioidun mittaustiedon korjausta on siten pidettävä viimesijaisena vaihtoehtona. Virasto ei katso sanotun rajoittavan verkonhaltijan sähkömarkkinalainsäädännön mukaista oikeutta edelleen arvioida kulutus lain sallimissa tilanteissa, vaan

¹ Energiavirasto on aikaisemmassa päätöskäytännössään soveltanut vastaavaa aikarajaa tapauskohtaisesti verkonhaltijan kehittämisvelvollisuusvastuun toteutumiseen, ks. Energiaviraston asiat 2009/420/2018 sekä 69/420/2016.

vaatimuksella ohjataan verkonhaltijoita aktiivisuuteen ja pyrkimään kohti asiakkaan palvelutarpeita vastaavaa menettelyä.²

Energiavirasto kehottaa jakeluverkonhaltijoita ryhtymään välittömästi toimenpiteisiin ja tarvittaessa korjaamaan menettelyään tämän ohjeen mukaiseksi. Mikäli Energiaviraston tietoon tulee, ettei jakeluverkonhaltija ole korjannut toimintaansa, se voi ryhtyä toimenpiteisiin valvontalain 9 §:n nojalla sähkömarkkinalainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. Virasto toteaa, että arviointi toimenpiteiden riittävydestä ja niihin ryhtymiseen kuluneesta ajasta tulee valvonnassa olemaan tapauskohtaista, mutta virasto pitää arvioinnin kannalta olennaisena sitä, onko jakeluverkonhaltija reagoinut ongelmaan siinä määrin ja riittävässä ajassa, että asiakkaan kohtuullinen palvelutarve täyttyy. Virasto pitää edellä esitetysti myös tärkeänä, että asiakkaita tiedotetaan mahdollisissa häiriötilanteissa aktiivisesti.

Energiavirasto toteaa tässä yhteydessä, ettei sen toimivallassa ole kuitenkaan arvioida sitä, ovatko laskutuksen perusteena käytetyt arvioidut tai mitatut lukemat oikeita, vaan nämä erimielisyydet ratkotaan edelleen riita-asiaina yleisissä alioikeuksissa. Kuluttaja-asiakas voi kääntyä myös kuluttajaneuvonnan puoleen ja saattaa asian viime kädessä kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalain (588/2013) 1 §, 18 §, 19 §, 22 §:n 1 ja 3 momentit, 57 §, 75 e §

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 6 §

Sähkötoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (767/2021) 6 luvun 8 §, 10 §

Sähkökaupassa ja sähkötoimitusten selvityksessä noudatettavasta tiedonvaihdosta annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (839/2021) 3 luvun 11 §:n 2 momentti

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §

Jakelu Jakeluverkonhaltijat

Tiedoksi Energiateollisuus ry
Paikallisvoima ry

² Virasto on linjannut sähkömarkkinalain 19 §:n mukaista verkon kehittämisvelvollisuutta vastaavasti sähkötoimitusten mittaukseen koskevassa asiassa 2685/040200/2022. Päätös ei ole valvontakirjeen julkaisuhetkellä lainvoimainen, vaan lainvoimaisuus on tarkistettava erikseen markkinaoikeudesta.